

ทุกครั้งที่ผู้เขียนได้เห็นนักมวยทรุดตัวลง กราบกรรมการผู้ห้ามบนเวที ขณะที่กรรมการเดินเข้าไปชูมือให้นักมวยผู้นั้นเป็นฝ่ายชนะ ผู้เขียนจะรู้สึกตะลึงตะลึงใจเป็นที่สุด เพราะมีความสงสัยว่า นักมวยผู้นั้นเคารพนับถือหรือซาบซึ้งถึงกรรมการผู้ห้ามมากมายอะไรปานนั้น ทั้งๆ ที่กรรมการผู้ห้ามก็ชูมือตัดสินใจไปตามหน้าที่ และผู้เขียนก็เชื่อว่าตัวกรรมการเองก็รู้สึกเช่นเดียวกับผู้เขียนไม่มากนักน้อย เพราะจะเห็นอยู่บ่อยๆ ที่กรรมการบางท่านรีบทรุดตัวลงจับนักมวยเอาไว้ไม่ให้กระทำเช่นนั้น

ผู้เขียนตั้งคำถามในใจเสมอว่า กรรมการผู้ห้ามบนเวทีมีบุญคุณต่อนักมวยมากมายนักหรือ นักมวยจึงต้องแสดงความเคารพสูงสุดเช่นนั้น แล้วทำไมนักมวยผู้แพ้จึงไม่แสดงความเคารพเช่นนั้นบ้าง หรือนักมวยผู้ชนะซาบซึ้งถึงกรรมการตัดสินให้ตนเป็นฝ่ายชนะ ซึ่งก็ดูจะเป็นเหตุผลที่มีน้ำหนักน้อย และยังรู้สึกสงสัยหนักขึ้นไปอีกเมื่อตั้งคำถามว่า นักมวยที่ก้มกราบกรรมการทุกครั้งที่ได้รับชูมือให้เป็นฝ่ายชนะนั้น เวลากลับไปบ้านได้กราบแม่ที่บ้านบ้างหรือเปล่าหนอ!

ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของบุคคลที่พุทธศาสนิกชนควรเคารพบูชาไว้ 3 ประการคือ ผู้สูงด้วยชาติวุฒิ สูงด้วยคุณวุฒิ และ สูงด้วยวัยวุฒิ แม้บุคคลนั้นจะมีคุณสมบัติ

สูงกว่าเราเพียงแต่ประการใดประการหนึ่ง บุคคลนั้นก็ควรที่เราจะให้ความเคารพ ซึ่งอันที่จริงถ้าว่ากันตามฐานันดรของเหล่านักมวยและกรรมการผู้ห้ามบนเวทีแล้ว การที่นักมวยจะแสดงความเคารพบูชากรรมการก็คงไม่ผิดธรรมเนียม อะไรเพราะชาติวุฒิของกรรมการก็คงไม่ต่ำไปกว่านักมวยที่ส่วนใหญ่ก็ล้วนมาจากท้องทุ่งนา หากไม่ใช่ลูกชาวไร่ชาวนา ก็หนีไม่พ้นลูกกรรมการหาเช้ากินค่ำ หรือจะเปรียบเทียบกับที่คุณวุฒิ คุณวุฒิของกรรมการก็คงจะไม่น้อยกว่านักมวย เพราะโดยมากนักมวยก็จบแค่ประถมหรือมัธยมเป็นส่วนใหญ่ และยังถ้าดูที่วัยวุฒิก็ยิ่งเห็นได้ชัดเจนว่า กรรมการคนไหนๆ ก็สูงวัยกว่านักมวย ฉะนั้น จึงไม่แปลกที่นักมวยจะแสดงความเคารพต่อกรรมการ แต่ภาพที่จะออกมาสวยงามกว่าที่ปรากฏ ถ้านักมวยจะกระทำเพียงแค่คุกเข่าไหว้อย่างงามๆ แทนที่จะก้มกราบอันเป็นการแสดงความเคารพขั้นสูงสุด ซึ่งน่าจะนำไปใช้กับพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่ พระสงฆ์องค์เจ้า เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน หรือผู้ที่มิใช่พระคุณอย่างสูงต่อนักมวยจริงๆ

อีกเหตุการณ์หนึ่งที่พบเห็นได้บ่อยๆ ทางจอทีวีคือ ตอนที่มีการถ่ายทอดสดนักมวยไทยชกชิงแชมป์โลก ซึ่งโดยมากจะมีนักการเมืองเป็นประธานจัดการแข่งขัน และมักได้แก่บรรดารัฐมนตรีทั้งหลาย พอ นักมวยไทยได้รับชัยชนะ ก็เป็นธรรมเนียมที่ ฯพณฯ

วัฒนธรรมของการก้มกราบ จากกรณีของนักมวยถึงปลัดกระทรวง

รัฐมนตรีจะต้องขึ้นไปคาบเข็มขัดให้กับแชมป์โลก และตรงนี้ก็มักจะให้เห็นแชมป์โลกก้มลงกราบ ฯพณฯ รัฐมนตรี ซึ่งกรณีนี้ผู้เขียนก็พอเข้าใจได้ว่า ฯพณฯ รัฐมนตรีมีพระคุณต่อด้านนักมวยในฐานะผู้ให้การสนับสนุนในการจัดการแข่งขัน หากไม่ได้ซึ่งอำนาจเงินตราและบารมีของ ฯพณฯ รัฐมนตรี นักมวยอาจไม่มีโอกาสได้ขึ้นชกเป็นแชมป์โลกก็เป็นได้

จากภาพและข้อเขียนของ น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ ในคอลัมน์ประสงฆ์พิศในหนังสือพิมพ์แนวหน้า ฉบับประวัติดีวันที่ 12 มิถุนายน 2540 มาจนถึงภาพหน้าปกและข้อเขียนในบทความพิเศษที่ลงในมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันอังคารที่ 17 มิถุนายน 2540 นั้น ภาพปลัดกระทรวงก้มกราบลงบนพื้นอย่างนอบน้อมขณะที่รัฐมนตรีนั่งอยู่บนเก้าอี้มองดู ปลัดกระทรวงด้วยความปลาบปลื้ม ภาพนั้นจะดูงดงามกว่านี้ ถ้าท่านปลัดจะกระทำความเคารพ ฯพณฯ รัฐมนตรีแค่พองาม เพียงแค่คุกเข่าและค้อมหัวไหวก็น่าจะพอ แต่ภาพนี้ดูแล้วคงหนีไม่พ้นคำว่า ก้มกราบ ส่วนจะกราบอะไรนั้น คงต้องถามคนที่กราบเอง แต่สำหรับผู้เขียนเมื่อเห็นภาพนี้แล้ว คำถามเดิมๆ ที่เคยตั้งข้อสงสัยกับพวกนักมวยนั้นก็ได้ผุดขึ้นมาอีกคำรบหนึ่งว่า ฯพณฯ รัฐมนตรีมีคุณสมบัตินี้สูงส่งกว่าท่านปลัดกระทรวงมากมายนักหรือ จึงทำให้คนระดับท่านปลัดกระทรวงก้มลงกราบได้อย่างไม่เคอะเขิน จะเป็นเพราะ ฯพณฯ รัฐมนตรีสูงด้วยวัยวุฒิ หรือสูงด้วยชาติวุฒิกันแน่ หรือเป็นเพราะ ฯพณฯ รัฐมนตรีมีพระคุณอะไร ล้นเหลือต่อท่านปลัดกระทรวง และยังเมื่อได้ทราบจากคำบอก

เล่าของ ฯพณฯ รัฐมนตรีว่า ท่านปลัดสนิทสนมและเคารพนับถือ ฯพณฯ รัฐมนตรีมาช้านานแล้ว ยิ่งทำให้กลางแกล้งใจยิ่งขึ้นไปอีกว่า เพราะเช่นนั้นหรือเปล่าที่ทำให้ท่านผู้ก้มกราบสามารถได้ตำแหน่งสำคัญหน้าที่ราชการจนได้เป็นถึงปลัดกระทรวง อันเป็นตำแหน่งสูงสุดของข้าราชการประจำ ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงก็คงจะมีอีกหลายคนที่จะพร้อมจะเดินรอยตามท่าน แต่ที่น่าเป็นห่วงมากก็คือตัวอย่างเช่นนี้ดีงามแล้วหรือ?

ผู้เขียนเชื่อว่า ท่านผู้อ่านคงเคยได้รับทราบถึงความลับข้อใจของบรรดาข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งต้องทำงานใกล้ชิดกับเหล่ารัฐมนตรี โดยเฉพาะข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่รักและห่วงใยในเกียรติและศักดิ์ศรีของตนเองว่า ท่านทั้งหลายเหล่านั้นมีความรู้สึกอดอัดและอึดอัดเหลือเป็นอันมากที่จะต้องคอยเคารพหน้าไหว้พกวรัฐมนตรีที่หาได้มีคุณสมบัติของบุคคลที่ควรบูชาแต่อย่างใดไม่ รัฐมนตรีบางท่านต้องทั้งวัยวุฒิ คุณวุฒิ และชาติวุฒิ แต่ก็กว้างเหลือหลาย แทนที่ท่านเหล่านั้นจะได้รับการกราบไหว้จากคนอย่างรัฐมนตรี แต่ท่านกลับต้องมาเป็นผู้กราบไหว้เสียเอง ครั้นจะไม่ทำก็คงให้ไม่ได้ไเมื่อผู้บังคับบัญชาของท่านยังทำ ท่านก็ต้องฝืนใจทำตาม จากภาพที่อ้างถึงนั้น ขนาดปลัดกระทรวงยังก้มลงกราบ แล้วในสถานการณ์เช่นนั้น จะมีใครในกระทรวงที่จะกล้าแหกหลังแข็งอยู่ได้

หากวัฒนธรรมคือความงอกงามในวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นจริง อันรวมไปถึงจิตวิญญาณของคนในสังคมด้วย การที่นักมวยก้มกราบกรรมการผู้ห้ามบนเวทีที่ดี การที่ปลัดกระทรวงก้มกราบรัฐมนตรีที่ดี สิ่ง

เหล่านี้แสดงออก ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามจริงหรือ ยังนับเป็นเรื่องที่น่าสงสัย หากผู้ได้รับการกราบไหว้ไม่ใช่นักมวยที่ควรบูชา การแสดงออกเช่นที่ว่าย่อมเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่คนทั้งหลาย หรือถ้าหากผู้ได้รับการกราบไหว้เป็นบุคคลที่ควรบูชาจริง ก็คงไม่มีใครตอบคำถามนี้ได้ดีเท่ากับคนที่ก้มกราบไหว้ แต่จะต้องไม่ลืมว่า หากการแสดงออกที่ปรากฏเป็นการแสดงออกที่ไม่ดีด้วยความจริงใจ จะเพื่อการใดก็ตามแล้วแต่ นั้นย่อมล้วนเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีเช่นเดียวกัน บ่อยครั้งที่ผู้ใหญ่ดั่งข้อกล่าวหาเด็ก ๆ ที่ทำอะไรนอกกรอบนอกทางไปบ้างว่า พวกเด็กสมัยนี้ชอบหลงใหลวัฒนธรรมต่างชาติต่างภาษา แต่ไม่รักไม่หวงแหนวัฒนธรรมไทย ขณะที่ไม่ค่อยมีใครกล่าวหาหรือตำหนิผู้ใหญ่ที่มักแสดงพฤติกรรมอันเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีๆ ให้เด็ก ๆ เห็นคำพูดคำตายอยู่ทุกวี่ทุกวัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง หน้าไหว้หลังหลอกหรือดื้อหน่านะพาลดังตะโก หรือเสียขี้ขี้เย็บเย็บ เป็นต้น และอย่าได้หลงคิดไปเลยว่พวกเด็กๆ เขาจะไม่รู้ไม่เห็น เด็กสมัยนี้รับรู้อะไรๆ ได้รวดเร็วกว่าเด็กๆ สมัยโบราณเยาะและที่เด็กสมัยนี้ทำอะไรๆ ที่ผู้ใหญ่หว่านนอกกรอบนอกทางนั้นหลายอย่างก็ล้วนแต่เอาตัวอย่างมาจากผู้ใหญ่ได้เคยทำไว้ และบางครั้งผู้ใหญ่ก็สอนให้เด็กกระทำเสียเอง ทั้งที่ไม่รู้ตัวและรู้ตัวก็มีออกแยะไป ตัวอย่างเช่น

ผู้บังคับบัญชาอบรมให้ลูกน้องทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เพื่อจะได้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ แต่ตนเองกลับเจริญก้าวหน้าด้วยการเกาะแข้งเกาะขานักการเมือง มีหรือลูกน้องจะไม่รู้ พ่อสอนให้ลูกเคารพนับถือคนที่มีคุณธรรม แต่พ่อต้องคอยกราบ ฯพณฯ รัฐมนตรีที่มีกาพิศเป็นที่รู้ๆ กันว่าไม่น่านับถือ ลูกหรือจะไม่สับสนวัฒนธรรมเหล่านี้ มีหรือที่จะเกิดขึ้นเองจากเด็ก ความจริงก็ล้วนมาจากผู้หลักผู้ใหญ่ทั้งนั้น

จากภาพการก้มกราบที่กล่าวมาทั้งของนักมวยจนถึงปลัดกระทรวง ดูเหมือนว่า วัฒนธรรมของการก้มกราบจะทำได้ง่าย ๆ จนดูเหมือนไม่มีคุณค่า หรือว่าการก้มกราบของไทยในสมัยนี้ไม่มีคุณค่าเสียแล้ว ทั้งๆ ที่ในอดีตนั้น อยู่ๆ จะให้ใครสักคนมา ก้มกราบอาจต้องเอาเป็นเอามิดจี้บังคับให้ทำ อย่างว่าแต่ก้มกราบเลย แต่ก้มหัวให้กัน ถ้าไม่นับถือกันจริงๆ ก็อย่าได้หวังเลย อันแสดงให้เห็นถึงความรักในเกียรติและศักดิ์ศรีของคนแต่สมัยนี้ ขอเพียงมีเงินมีอำนาจ มีบารมีไม่ต้องเอาเป็นเอามิดจี้บังคับก็จะมีคนคลานเข้ามากราบเอง

หากถามนักมวยตรงๆ ว่าทำไมถึงต้องก้มกราบกรรมการ นักมวยอาจตอบว่า เห็นนักมวยคนอื่นเขาทำกัน ก็เลยทำตามบ้าง ซึ่งอาจดูไม่มีเหตุผล แต่ก็คงไม่แปลกอะไร เพราะวุฒิภาวะของพวกเราจะทำให้หาคำตอบที่ลุ่มลึกอย่างคนระดับปลัดกระทรวงคงไม่ได้ แต่ถ้าถามเดียวกันนี้ ไม่ทราบว่าคุณระดับปลัดกระทรวงจะมีคำตอบว่าอย่างไร จะตอบว่าเอาอย่างนักมวยก็ไม่ได้ เพราะวุฒิภาวะมันต่างกันมากนัก แต่จะมีคำตอบว่าอย่างไรนั้น เราๆ ท่านๆ คงต้องเดากันเอง

สุพจน์ อึ้งกฤษฎา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมเกษตรและอาหาร คณะวิศวกรรมและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่

๕. มีนาคม ๒๕๔๐/๑๐๑๙๗๗๗๗ ๑๕๗๗๗๗ ๕.๗๕๑๕